

Refleksionskort

Start samtalen
om senfølger efter
seksuelle overgreb

Hvordan bruges refleksionskortene?

Refleksionskortene er til jer, der ønsker at understøtte den faglige refleksion og dialog om, hvordan I som fagpersoner kan styrke indsatsen til borgere med senfølger efter seksuelle overgreb.

- 1. Vælg et kort og læs casen og refleksionsspørgsmålene højt**
- 2. Skriv jeres overvejelser ned hver for sig**
- 3. Tal sammen to-og-to**
- 4. Drøft jeres overvejelser i plenum**

Der findes ikke en facitliste med "rigtige" svar på spørgsmålene, men på alle refleksionskortene er der angivet sidetal i *Senfølger efter seksuelle overgreb - En håndbog til kommunale fagpersoner*, hvor I kan få mere viden om det tema, som kortet omhandler.

Reflekter over de forskellige cases, også selvom de beskriver andre funktioner end jeres egne. Det kan sætte gang i vigtige faglige drøftelser.

Genkend tegnene på senfølger

Marianne er en 24-årig kvinde, som er sygemeldt med stress og depression. Udover at være i jobtræningsforløb hos dig, får hun også social støtte i socialpsykiatrien.

Marianne har givet udtryk for, at hun ønsker at komme i praktik i et dagtilbud. Under samtalen begynder hun pludselig at græde. Hun siger, at hun er træt, og at hun er bange for at starte op på noget nyt.

Hun giver udtryk for at have en oplevelse af at blive kastet rundt i systemet, og hun virker ikke til at have tiltro til, at du kan og vil hjælpe hende.

Refleksions- spørgsmål

- Hvordan forstår du Mariannes reaktion?
- Hvad kan man gøre for at afhjælpe, at Marianne oplever at blive kastet rundt i systemet?
- Hvornår oplever du det som din opgave at spørge ind til, hvad der er sket i Mariannes liv for at forstå, hvad der kan ligge til grund for hendes aktuelle udfordringer?

Læs mere i kapitel 1 (side 16-19 og 22), kapitel 2 (side 24-30) og kapitel 5 (side 47).

Genkend tegnene på senfølger

Du har en aftale med Martin, som du bliver nødt til at aflyse i sidste øjeblik. Du sender aflysningen på SMS. Martin ringer til dig kort efter og er oprevet. Han siger, at han ikke har sovet i flere dage, fordi han har tænkt så meget på jeres møde.

Refleksions- spørgsmål

- Hvorfor tror du, at Martin reagerer sådan?
- Hvad kan man sige og gøre i situationen?
- Hvad vil være godt at være opmærksom på ved næste møde med Martin?

Læs mere i kapitel 1 (side 22) og kapitel 2 (side 26).

Genkend tegnene på senfølger

Du har gennem de seneste tre måneder haft Helene i et forløb og mødes med hende regelmæssigt. Helene er altid meget positiv og samarbejdsvillig. Hun siger ja til alle de aktiviteter, du foreslår, og virker begejstret og opsat på dem, når I mødes. Det lykkes hende dog sjældent at gennemføre dem, og hun virker efterfølgende skuffet og skamfuld over for dig. Du får derfor indtryk af, at Helene siger ja for at "please" dig, og at hun har svært ved at mærke, hvor meget hun selv kan.

Refleksions- spørgsmål

- Hvordan forstår du Helenes reaktion?
- Hvad kan man sige og gøre, når man arbejder med borgere, som har en pleasende og overpræsterende adfærd?

Læs mere i kapitel 1 (side 22-23) og kapitel 2 (side 24-30).

Genkend tegnene på senfølger

Malene er en ung kvinde, som har haft udfordringer under sit uddannelsesforløb. Hun lider af angst og depression, som intensiveres ved eksamensperioder, og har brug for støtte til at gennemføre sin uddannelse. Derfor modtager hun uddannelsesvejledning og får sideløbende en forebyggende indsats i socialpsykiatrien. Ved siden af går hun til psykolog.

For at sikre at Malene får en helhedsorienteret hjælp, afholder I regelmæssigt netværksmøder, hvor du deltager som uddannelsesvejleder sammen med hendes forældre, sagsbehandler og psykolog. Hun kontakter dig ofte forud for møderne for at spørge ind til, hvad der skal ske. Hun virker meget nervøs for møderne.

Refleksions- spørgsmål

- Hvad tror du, der kan ligge til grund for Malenes nervøsitet?
- Hvad kan man sige og gøre for at støtte Malene før, under og efter møderne?

Læs mere i kapitel 1 (side 16-19 og 22), kapitel 2 (side 24-30) og kapitel 5 (side 47).

Mødet med borgeren

Du er myndighedssagsbehandler i socialforvaltningen og har et møde med Kurt for første gang. Det fremgår af hans journal, at han har tendens til angst og depression og har et problematisk forbrug af alkohol. På mødet antyder han, at han har voldsomme mareridt, hvor han oplever nogle "svære ting fra barndommen igen og igen". Han fortæller, at den manglende søvn gør det svært for ham at overholde aftaler, da han ofte føler sig som en "zombie" i løbet af dagen. Under mødet får du en fornemmelse af, at han gerne vil fortælle dig om det traumatiske, som han har oplevet i sin barndom.

Refleksions- spørgsmål

- Hvornår tænker du, at det er din opgave som fagperson at spørge ind til borgerens opvækst?
- Hvis du vurderer det relevant at spørge ind, hvordan kan du så gribe samtalen an?
- Hvad kan du sige og gøre, hvis borgeren viser sig at have været udsat for seksuelle overgreb?

Læs mere i kapitel 1 (side 14-22) og kapitel 2 (24-30).

Mødet med borgeren

Torben er en midaldrende mand, som lider af svære senfølger efter seksuelle overgreb. Han har haft udfordringer med at fastholde et job, men er erklæret jobparat og indkaldes regelmæssigt til møder om jobprøvning. Han udebliver ofte fra disse møder og giver udtryk for, at indkaldelserne intensiverer flere af hans senfølger, bl.a. ved at han får angst og forhøjet alarmberedskab.

Refleksions- spørgsmål

- Hvorfor tror du, at Torben får det dårligt, når han modtager mødeindkaldelserne?
- Hvilken betydning kan det have for mødet mellem dig og en borger, hvis borgeren møder op med angst eller andre svære følelser?
- Hvad kan du gøre for at hjælpe Torben før og under mødet?

Læs mere i kapitel 1 (side 16-17 og 22) og kapitel 2 (side 24-30).

Mødet med borgeren

Sarah er til møde hos dig som en del af et familierådgivningsforløb. Da du spørger ind til Sarahs situation, fortæller hun, at hun har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Hendes ældste datter er nu i den samme alder, som hun selv var, da overgrebene begyndte. Det har betydet, at tankerne om overgrebene er begyndt at presse sig på, og hun oplever en frygt for, at hendes datter skal udsættes for det samme.

Sarah virker lettet over at få det sagt til nogen, men efter kort tid siger hun, at det var dumt af hende at fortælle. Hun siger også, at du sikkert tror, at hun er en dårlig mor, der ikke kan tage vare på sine børn. Hun spørger, om det kommer til stå i hendes journal.

Refleksions- spørgsmål

- Hvordan forstår du Sarahs reaktion?
- Hvad kan man sige og gøre i situationen og efter mødet?

Læs mere i kapitel 1 (side 14-19 og 22) og kapitel 2 (side 24-30).

Mødet med borgeren

Anders er til et indledende møde i rusmiddelcentret for at få afklaret, hvordan han kan få hjælp til at håndtere sit problematiske brug af rusmidler. Under afdækningen fortæller han, at han som barn blev udsat for seksuelle overgreb, og at rusmidlerne hjælper ham til at holde de svære følelser på afstand.

Refleksions- spørgsmål

- Hvordan tror du, at du ville reagere på Anders' information?
- Hvad kan man sige og gøre for at reagere hensigtsmæssigt i situationen og efter mødet?

Læs mere i kapitel 1 (side 11 og 18-19) og kapitel 2 (side 24-30).

Mødet med borgeren

Du sidder til et møde med Anne og samtalen bliver ledt over på de overgreb, hun var udsat for som barn. Anne bliver tydeligt meget påvirket i situationen og begynder at græde. Du har svært ved at berolige hende under mødet, og hun virker urolig og utryk resten af mødet.

Refleksions- spørgsmål

- Hvad kan man sige og gøre i situationen for at hjælpe Anne til at finde ro og føle sig tryk?
- Hvad kan man gøre efter mødet for at følge op på samtalen?
- Hvordan tror du, at situationen vil påvirke dig, og hvad kan du gøre for at passe på dig selv?

Læs mere i kapitel 1 (side 16–19), kapitel 2 (side 24–30) og kapitel 3 (side 32–36).

Mødet med borgeren

Du sidder til et møde med Lena, som lige har fortalt, at hun har senfølger efter seksuelle overgreb. Hun blev meget følelsesmæssigt påvirket, da hun fortæller om sin situation, og virker nu pludseligt fraværende og ængstelig. Du er i tvivl, om hun hører, hvad du siger, mens du samler op på de næste skridt i hendes forløb.

Refleksions- spørgsmål

- Hvordan vil du reagere i en sådan situation?
- Hvad kan man sige og gøre for at hjælpe Lena med at blive mere tryk og tilpas i situationen?
- Hvordan kan man følge op på samtalen efter mødet er afholdt?

Læs mere i kapitel 1 (side 16-17 og 22) og kapitel 2 (side 24-30).

Mødet med borgeren

Du har haft Simon i et længere forløb. I starten mødte Simon dig med stor mistro til, at du ville ham det godt. Du har arbejdet på at opbygge en god relation til ham, og du fornemmer, at han efterhånden har fået opbygget en tillid til dig. Din afdeling er præget af sygemeldinger og tidspres, og du er derfor nødsaget til at overlevere Simons sag til en kollega. Simon bliver oprevet og udtrykker stor frustration over situationen.

Refleksions- spørgsmål

- Hvorfor tror du, at Simon reagerer som han gør på mødet?
- Hvordan kan man gøre skiftet bedst muligt for Simon?
- Hvordan tror du, at situationen vil påvirke dig, og hvad kan du gøre for at passe på dig selv?

Læs mere i kapitel 1 (side 16–19 og 22), kapitel 2 (side 30) og kapitel 3 (side 32–36).

Rammerne for at arbejde med senfølger

Miriam skal til møde i jobcenteret efter, at hun har mistet sit arbejde. Hun fortæller, at hun ikke længere kan varetage et arbejde, hvilket undrer dig. Miriam fremstår ressourcestærk og har ikke tidligere stået uden arbejde. På mødet fortæller hun, at hun lige er blevet skilt fra sin mand. Efter skilsmissen er nogle svære minder fra hendes barndom begyndt at presse sig på. Da du spørger mere ind til hendes situation fortæller hun, at hun er blevet udsat for seksuelle overgreb. Efter mødet føler du dig påvirket, og du er i tvivl, om du reagerede hensigtsmæssigt.

Refleksions- spørgsmål

- Hvad kan man sige og gøre i situationen for at hjælpe og støtte Miriam på en hensigtsmæssig måde?
- Hvad kan man gøre efter samtalen, hvis man oplever ikke at have reageret, som man gerne ville under mødet?
- Hvad er vigtigt for dig, hvis du skal opleve at være klædt på til at håndtere den slags situationer?

Læs mere i kapitel 1 (side 16–17), kapitel 2 (side 24–30) og kapitel 3 (side 32–36).

Rammerne for at arbejde med senfølger

Trine er en ung kvinde, som du har haft i et forløb gennem længere tid. Du kommer regelmæssigt på hjemmebesøg ved Trine, bl.a. for at støtte hende i at fastholde sin uddannelse og hjælpe hende med at få hverdagen til at hænge sammen.

En dag fortæller Trine, at hun har været udsat for overgreb i barndommen. Hun fortæller forholdsvis detaljeret, hvad hun har været udsat for. Hun fortæller også, at overgrebspersonen stadig er i hendes nære netværk, og at hun af og til stadig oplever grænseoverskridende situationer, når hun er sammen med vedkommende. Du bliver overvældet over at høre Trine fortælle om sin situation, og du føler ikke, at du har de faglige kompetencer til at give Trine den hjælp, hun har brug for.

Refleksions- spørgsmål

- Hvad kan man gøre efter en samtale, hvis man oplever ikke at have kunnet give en tilstrækkelig hjælp?
- Hvordan ønsker du, der bliver taget hånd om de svære følelser, det kan vække i dig, når du hører om borgeres traumatiske oplevelser?

Læs mere i kapitel 2 (side 30) og kapitel 3 (side 32–36).

Rammerne for at arbejde med senfølger

Johan er en mand med senfølger efter seksuelle overgreb, som har behov for støtte til at mestre dagligdagens gøremål. Du er derfor på hjemmebesøg ved ham én gang ugentligt. Her oplever du, at Johan ofte har brug for at fortælle om sine barndomstraumer. Det kan være svært for dig at komme ud af døren og videre til den næste borger. Når du forsøger at runde af og tage afsked med Johan, bliver han ofte oprevet.

Refleksions- spørgsmål

- Hvordan forstår du Johans reaktion over for dig?
- Hvad kan man sige og gøre for at støtte Johan før, under og efter mødet?
- Hvordan tror du, at situationen ville påvirke dig?
- Hvad har du brug for fra din arbejdsplads for at føle dig rustet til at arbejde med borgere som Johan?

Læs mere i kapitel 1 (side 16-17 og 22), kapitel 2 (side 24-30) og kapitel 3 (side 32-36).

Rammerne for at arbejde med senfølger

Du har en kollega, som i en periode har virket stresset. Desuden oplever du, at hun kan have svært ved at huske jeres aftaler. Det er en vellidt kollega, som er dygtig til sit arbejde. En dag åbner kollegaen op om, at hun har været udsat for seksuelle overgreb i ungdommen, og at hendes senfølger især er blevet intensiveret i kølvandet på et dødsfald i hendes nærmeste familie.

Refleksions- spørgsmål

- Hvordan ville du reagere, hvis det var dig, kollegaen delte sine informationer med?
- Hvordan kan I som kollegagruppe tage hensyn til kollegaens senfølger?
- Hvad ligger på jeres bord som kollegaer, og hvad er ledelsens ansvar?

Læs mere i kapitel 3 (side 32–36).